

**Ландшафт як просторово-
цілісна система.
Районування природних
ландшафтів.**

Мета: сприяти формуванню знань учнів про взаємозв'язок природних компонентів на прикладі вивчення природно-територіальних комплексів України, наукового поняття «ландшафт» та знання про чинники утворення й класифікацію ландшафтів; удосконалювати навички роботи учнів з тематичними картами на прикладі карти ландшафтів; ознайомити учнів з фізико-географічним районуванням території України, вивчити одиниці фізико-географічного районування; познайомити з картою фізико-географічного районування України; ознайомити учнів із діяльністю К. І. Геренчука та його вкладом у розвиток ландшафтознавства України; виховувати екологічну культуру, повагу до людей, бережливе ставлення до навколишнього природного середовища.

Обладнання: фізична карта України, карта «Ландшафти України», карти атласу, мультимедійна презентація, підручник

Тип уроку: формування нових знань.

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 4

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 5- 19

V. Узагальнення, стор 20

Домашнє завдання, стор 21

Пригадайте

- що таке природний комплекс, приклади природних комплексів різного розміру

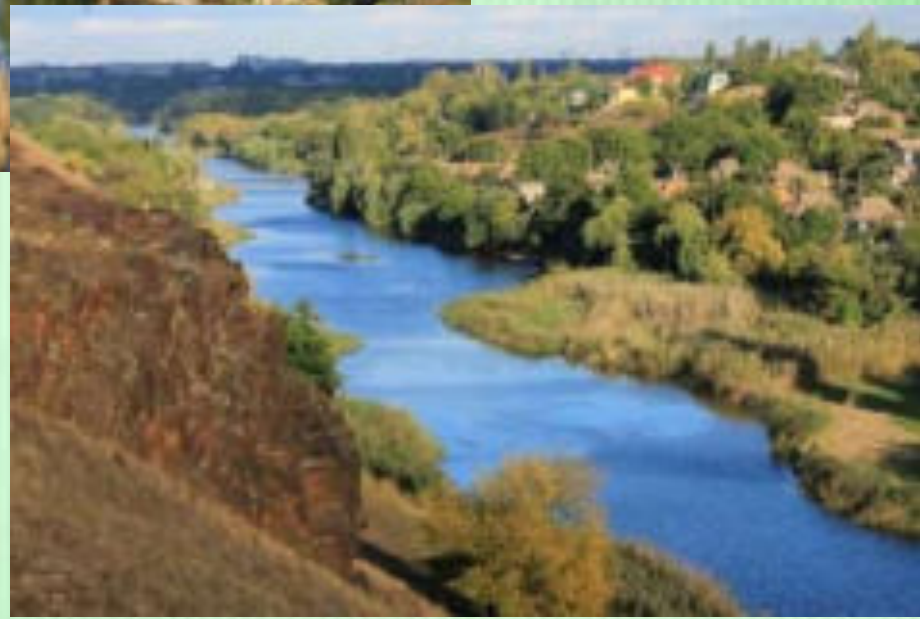
- як утворюються антропогенні ландшафти

– це поєднання взаємопов'язаних компонентів природи (гірських порід і мінералів, повітря, води, ґрунту, рослин і тварин) на певній ділянці

— це різні форми прояву людської діяльності в ландшафті

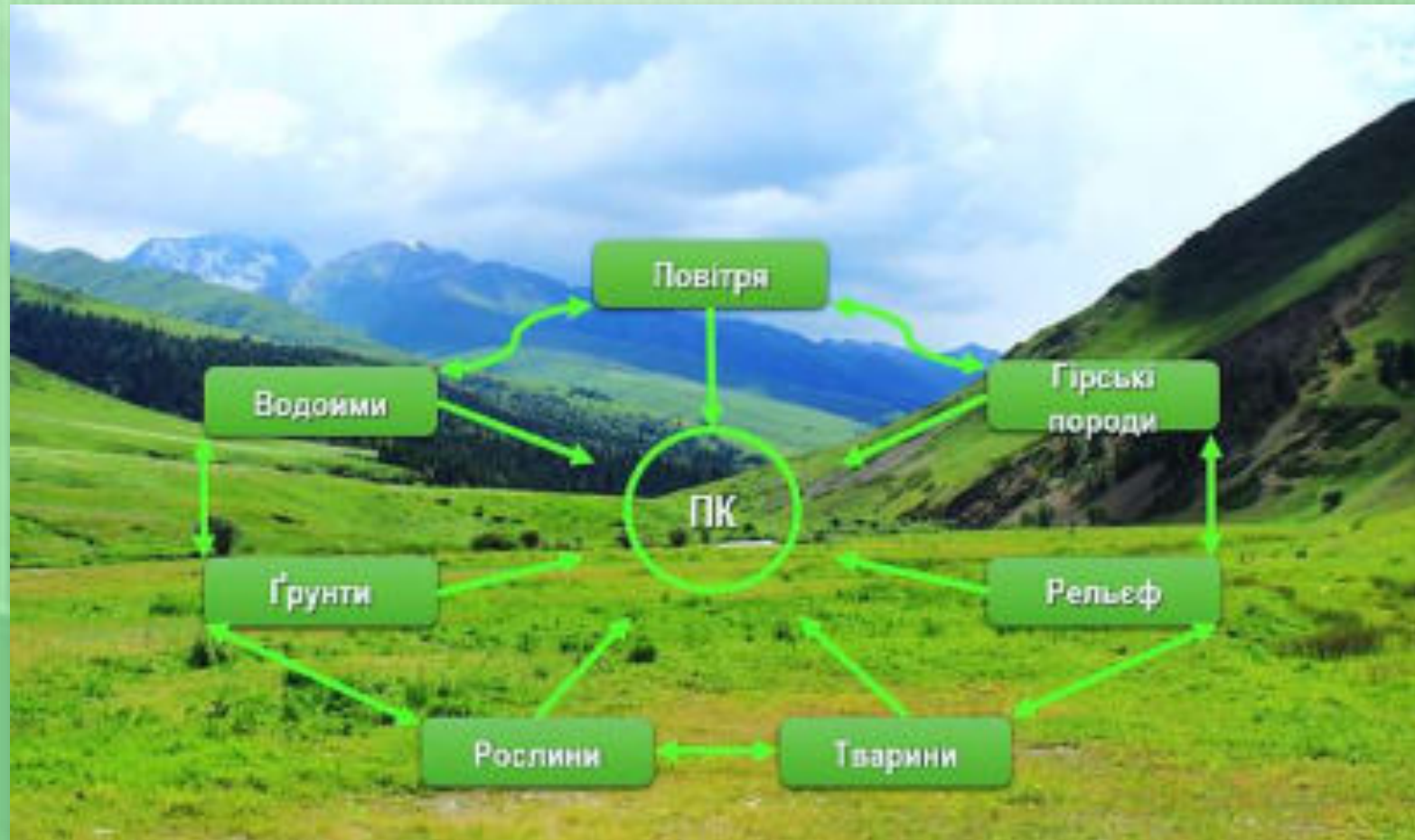
Красєвиди Криворіжжя

Поняття про ландшафти

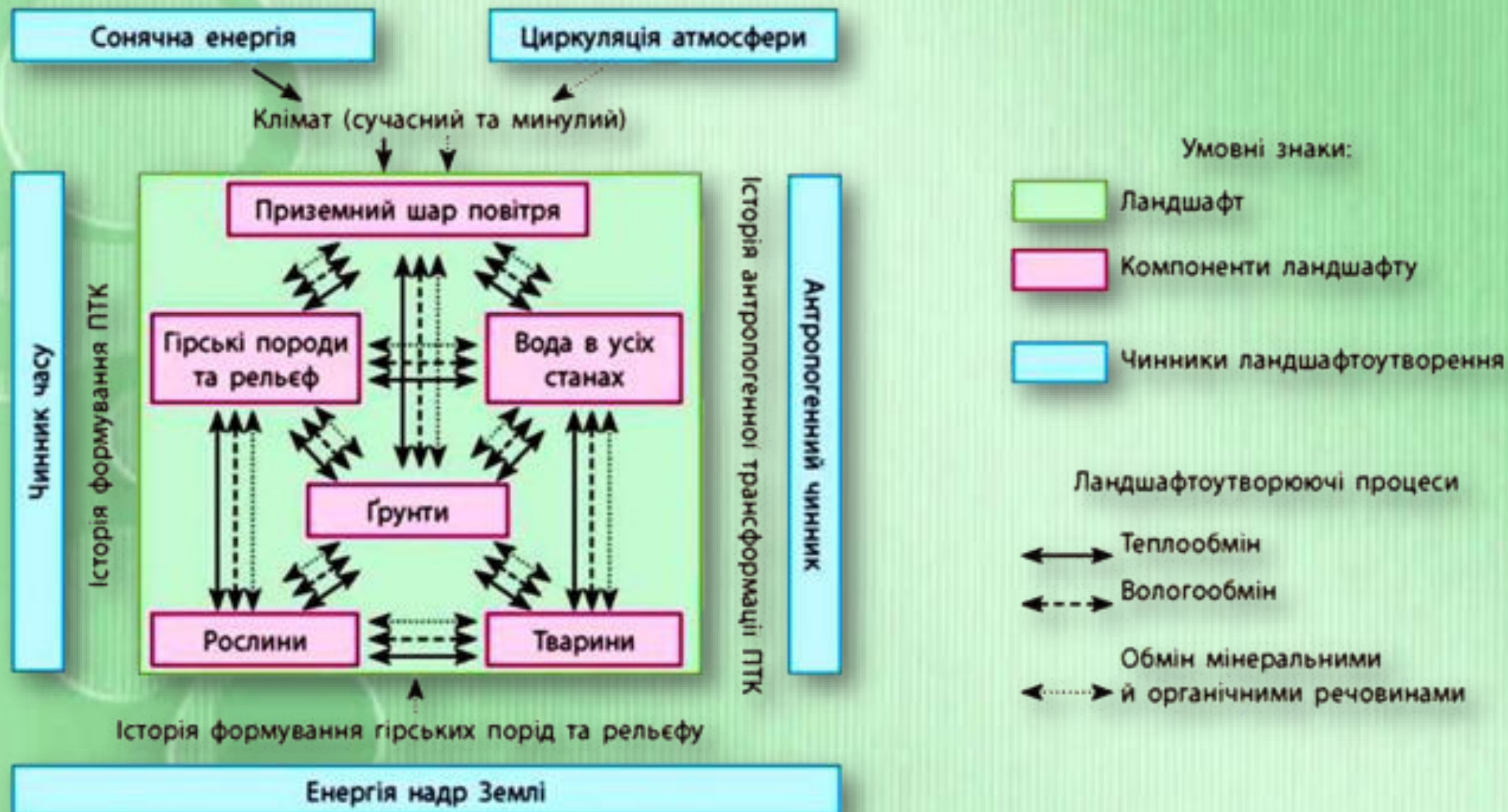
Ландшафти

— це територіальні комплекси, що являють собою порівняно однорідні ділянки (сегменти) географічної оболонки, які є результатом складної й тривалої взаємодії природних компонентів

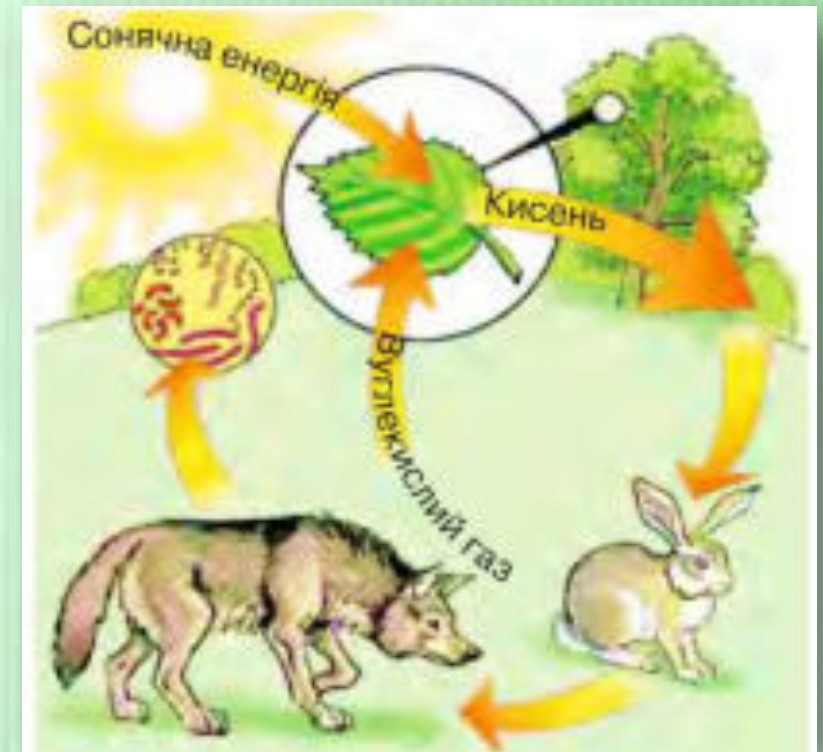

Чинники розвитку ландшафтів

- **Внутрішню будову кожного ландшафту визначають процеси обміну речовиною та енергією**

Внутрішня енергія Землі

- обумовлює **зміни форм рельєфу**, у тому числі планетарних — материків та океанічних западин, а також утворення й подальше **перетворення гірських порід**

Вплив сонячної
радіації на
формування
ландшафтів

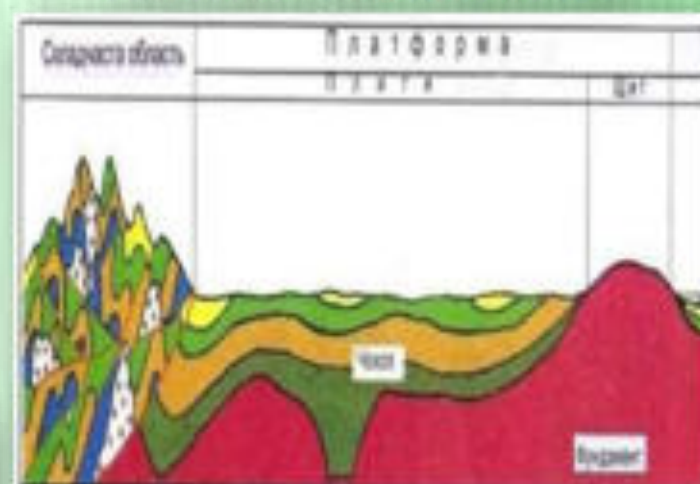
- Звичні для нас ландшафти України сформувалися в останні 10 тис. років

Вплив внутрішніх сил Землі на формування ландшафтів

Рух літосферних плит

Тектонічна структура

Рельєф

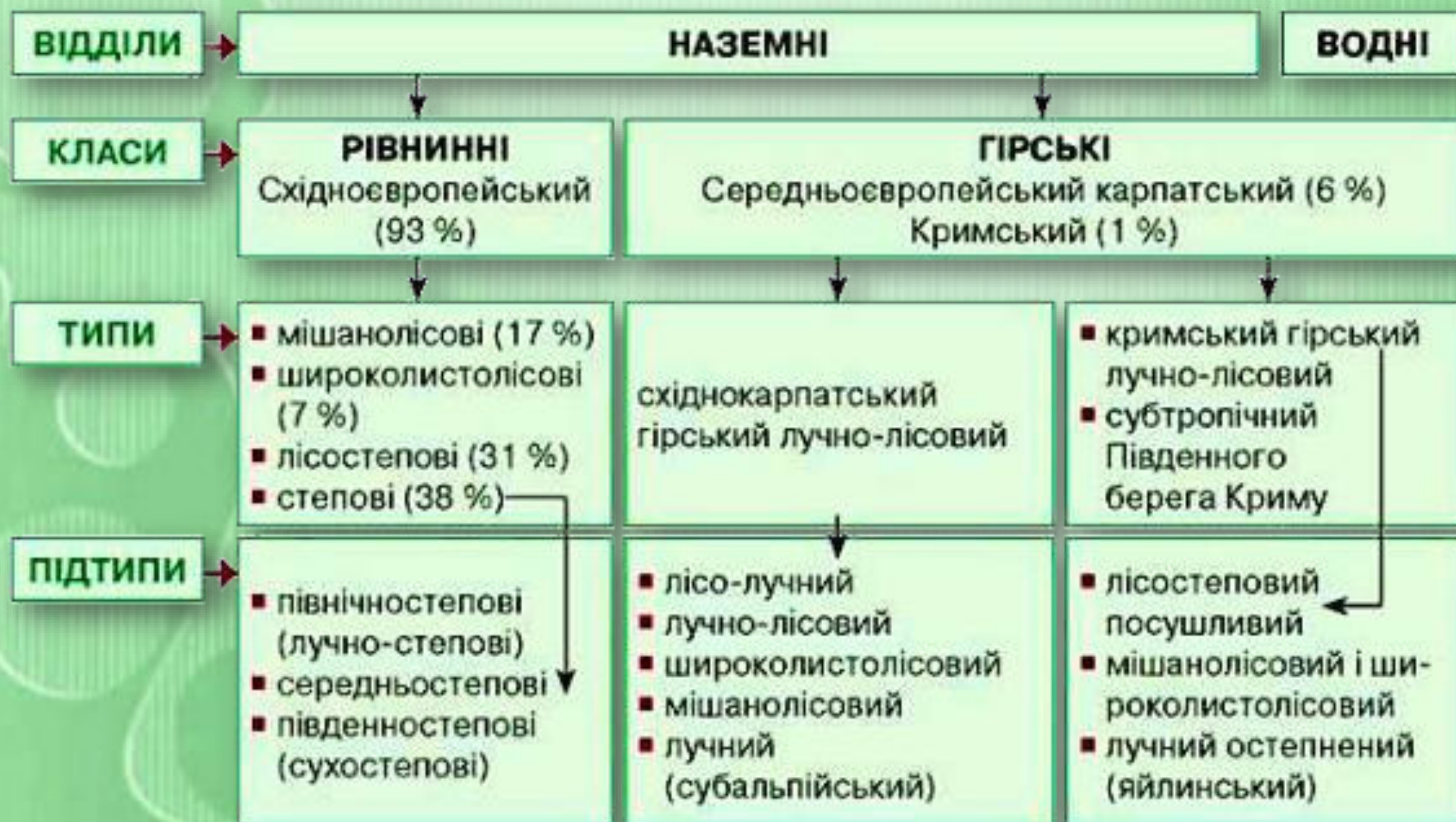

- Їх компоненти продовжують змінюватися під дією природних чинників, але в останні століття поряд із ними на ландшафти впливає ще один чинник — **діяльність людини**

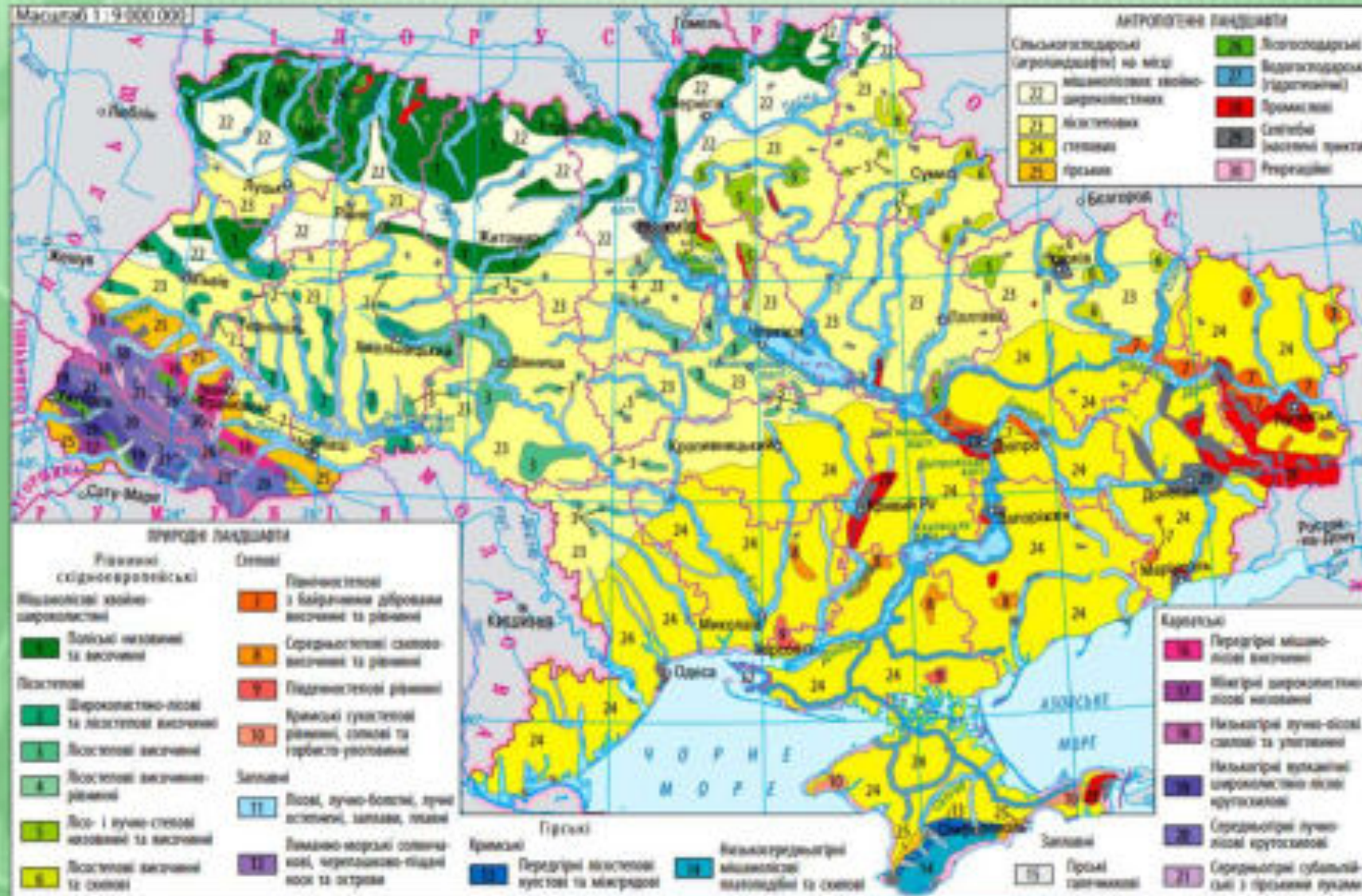
Вплив діяльності
людини на
формування
ландшафтів

Класифікація ландшафтів

- **Особливості ландшафтної структури України (розташування класів, типів та видів) можна з'ясувати за допомогою карти ландшафтів**

Поняття про районування природних ландшафтів

Фізико-географічне районування

— це система територіального поділу земної поверхні, який ґрунтується на виявленні системи підпорядкованих один одному природних ландшафтів (країн, зон, підзон, провінцій, областей, районів)

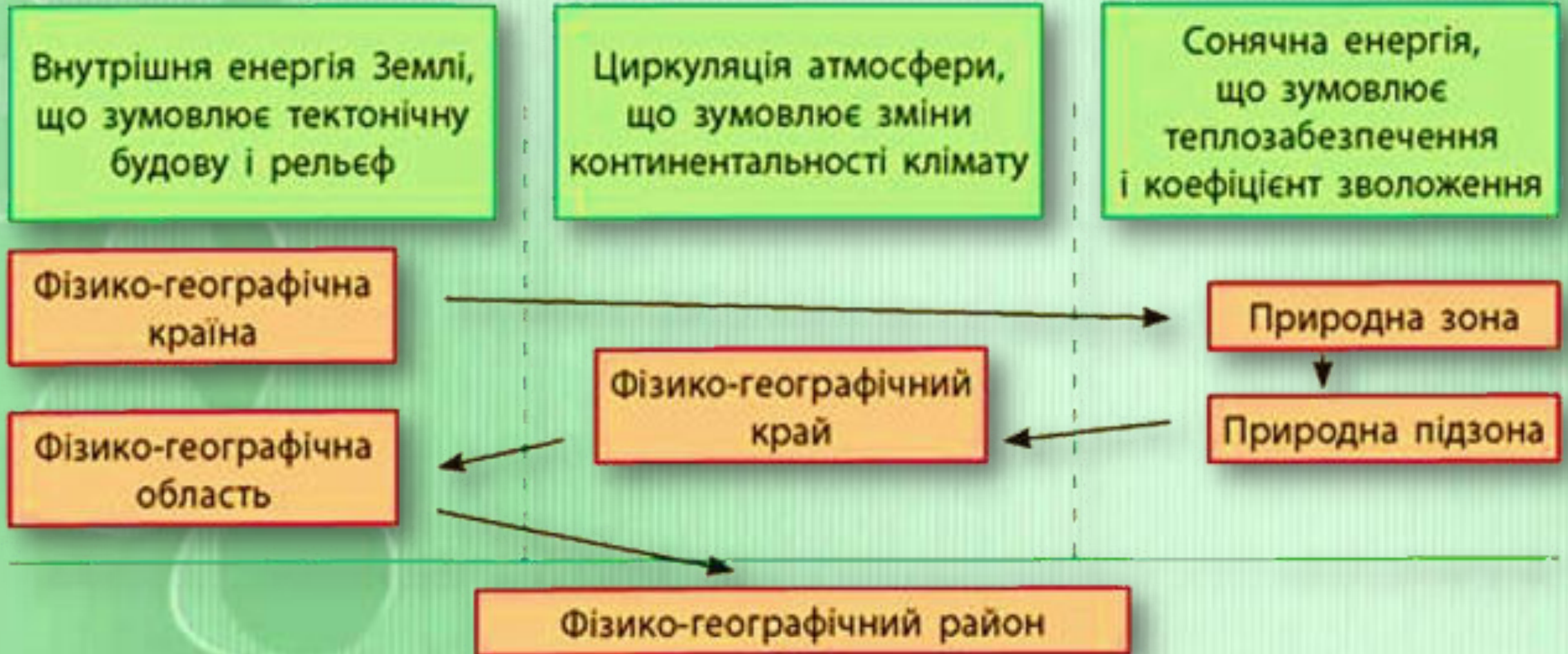
Чинники, що визначають різноманітність ландшафтів:

- зональний — клімат
- азональний — геолого-геоморфологічні умови території

Одиниці районування природних ландшафтів

Чинники, які враховують при виділенні одиниць фізико-географічного районування

Фізико-географічна країна

—це велика територія, що виділяється за розташуванням у межах великих форм рельєфу та належністю до потужних тектонічних структур

- У межах фізико-географічної країни **переважає один клас ландшафтів** (рівнинний або гірський)

- В Україні виділяються три країни:
 - Східноєвропейська рівнина
 - Українські Карпати
 - Кримські гори

Фізико-географічна (природна) зона

— це великі частини фізико-географічних поясів із подібними кліматичними умовами, однорідними ґрунтами, рослинним і тваринним світом

- основна частина території України розташована в межах помірного поясу**

- **тому виділяють такі природні зони:**
 - **лісова** (мішаних і широколистяних лісів)
 - **лісостепова**
 - **степова**

Фізико-географічна провінція (край)

це частина природної зони (або підзони), що виділяється за особливостями геологічної будови та рельєфу й рівнем континентальності клімату (він залежить від положення території щодо океанів); у горах — за характером вертикальної поясності

Фізико-географічна область

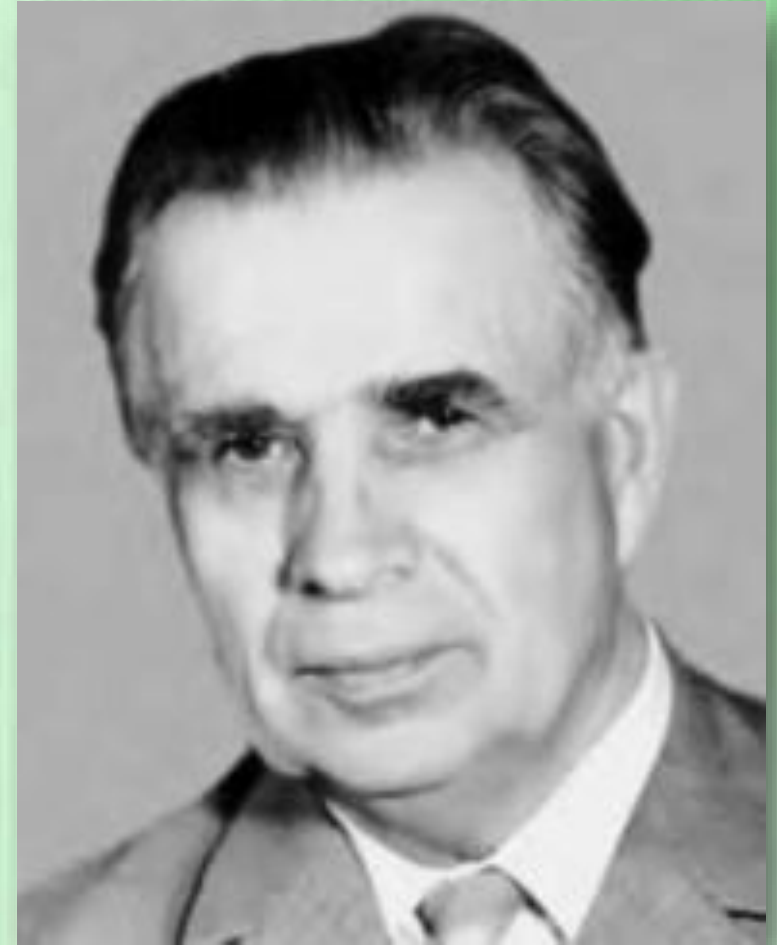
це складова частина провінції, яка відрізняється особливостями геологічної будови і рельєфу

Фізико-географічний район

це найменша одиниця районування, яка виділяється на основі переважання одного виду ландшафту в певній місцевості

Каленик Іванович Геренчук (1904—1984 рр.)

- **заклав основи української ландшафтознавчої школи**
- **сформував уявлення про місцевість як найбільший із природних комплексів, з яких складається ландшафт**
- **склав карти ландшафтів Українських Карпат і західних областей України, написав підручник та кілька навчальних посібників**
- **у 1964 р. він уперше детально описав ландшафти західної частини України**

К. І. Геренчук — видатний український фізико-географ, ландшафтознавець і геоморфолог

Антропогенні ландшафти

— географічний ландшафт, що утворюється внаслідок **спрямованої діяльності людини** або опосередкованого (непрямого) її впливу на природний ландшафт

Підсумуємо

- **Ландшафти — це територіальні комплекси, що являють собою порівняно однорідні ділянки (сегменти) географічної оболонки. У широкому розумінні поняття «ландшафт» є синонімом поняття «природний комплекс»**
- **Основними природними чинниками розвитку ландшафтів є сонячна енергія, внутрішня енергія Землі, а також процеси обміну речовиною та енергією**
- **Зазвичай використовується така система одиниць при класифікації ландшафтів: клас і підклас, тип і підтип, вид. Особливості ландшафтної структури України можна визначити за картою ландшафтів**
- **Антропогенні ландшафти є результатом господарської діяльності людини, що призвела до зміни компонентів природних ландшафтів**

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

**Опрацювати параграфи 35, 36,
конспект, вчити основні поняття,
в зошит наведіть приклади антропогенних
ландшафтів нашої місцевості.**